

Betragtninger for, at man bør have en vis Modenhed, naar man skal være med til at bestemme over Anliggender, der mere og mere have en overordentlig vigtig Karakter.

Heller ikke Forslaget om Opholdsbestemmelsen kan jeg tiltræde. Jeg anser det navnlig ogsaa under Hensyn til den rige Udvikling, som finder Sted rundt omkring i Kommunerne, for særdeles heldigt, at de enkelte Kommuners Vælgere have haft nogen Tids Lejlighed til at sætte sig ind i Kommunens Forhold, inden de ere med til at afgive Stemme ved Valget, og jeg vilde anse det kommunalt set for uheldigt at gaa til en Ordning som den her foreslaaede. Jeg er altsaa ganske uenig med den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, naar han udtalte, at man meget godt kunde gaa til overhovedet slet ingen Opholdsbestemmelse at have. Forholdene ere nu saaledes, at der i vore Dage er ganske overordentlig betydningsfulde Omraader, baade af økonomisk og anden Art, for Kommunen at varetage, og jeg finder derfor, at det er et naturligt Ønske hos de kommunale Vælgere, at der er en saadan Opholdsbestemmelse. Hvor langt man skal gøre Opholdet, har der været og kan der selvfølgelig ogsaa være mange forskellige Meninger om, og jeg mener, at man nu kan overveje de Erfaringer, man har indhøstet gennem det sidste Valg, og se, om de vise, at det er rimeligt og rigtigt paa et eller andet Punkt at gøre nogle Forandringer i saa Henseende.

Tanken om at give Amsraadene Adgang til selv at vælge deres Formænd kan jeg tiltræde, men jeg vil herom henvise til de Udtalelser, jeg fremsatte under den første Sag paa Dagsordenen i Dag. Gælder det det før behandlede Forslag, saa gælder det endnu i langt højere Grad dette, at der er mange praktiske Overvejelser at anstille i saa Henseende, og jeg vilde egentlig finde det rimeligt, om et Forslag af denne specielle Natur blev forberedt af Ministeriet.

Vi fra vor Side have altsaa, som jeg udtalte i mine korte indledende Bemærkninger, af praktiske politiske Grunde ikke fundet nogen Anledning til at stille et Forslag af denne Karakter. Men naar Regeringen ønsker, at der nu skal aabnes en Forhandling med det andet Ting om disse Spørgsmaal og navnlig om det principielle Spørgsmaal, der i saa Henseende er det væsentligst ønskværdige, og som jeg anser for det væsentligste i dette Forslag, da skulle vi yde vor Medvirkning dertil.

Borghjerg: Den sidste ærede Taler (Sigurd Berg) hævdede med Faderstolthed, at det kommunale Valgretsforlig af 1908 var et betydeligt demokratisk Fremskridt. Jeg maa bestemt protestere derimod. Da jeg sidst protesterede derimod, nemlig under Forhandlingerne om dette Forlig, kunde jeg kun gøre det ud fra selve Lovens Indhold og Bestemmelser og ud fra den sunde Fornuft. Men man kunde sige, at det var Abstraktioner. Nu have vi Kendsgerninger, Resultaterne af de sidste kommunale Valg, liggende for os, og de vise, saaledes at det ikke kan bestrides af nogen, at den kommunale Valgreform neppe har bragt nogen som helst kommunal-social Magtforskydning, og hvis den har gjort det, har Forskydningen i alt Fald nærmest været i konservativ Retning. En stor Reform — den almindelige Valgrets Indførelse ved Kommunvalg, kaldte man det — skulde jo netop bedømmes efter, om den fremkalder en social Magtforskydning — det var det, Hørup satte som Kendemærke for en virkelig Reform — til Fordel for dem, der hidtil have været de underste, de lidende, de bebyrdede, de forurettede. Men den kommunale Valgreform har nærmest virket i modsat Retning.

Man talte om, at foruden Afskaffelsen af Toklassevalgsystemet ved By- og Sogneraadvalg betød Reformen Udvidelse af Valgretten foruden til Kvinder ogsaa til Tjenestefolk. Den Statistik, der allerede foreligger over de kommunale Valg i Foraaet, viser, at Antallet af mandlige kommunale Vælgere ved den sidste Valgreform relativt er gaaet tilbage. Under den gamle Ordning steg Antallet af kommunale Vælgere fra 1900 til 1906 med ca. 8,000 om Aaret, og normalt skulde det altsaa fra 1906 til 1909 være steget med ca. 10,000 om Aaret, altsaa i alt med ca. 30,000. Saa meget vilde Vælgertallet altsaa være steget i de 3 Aar, hvis vi vare blevne under den gamle Valgordning. Men efter den nye Ordning er Antallet af kommunale mandlige Vælgere kun vokset med 11,000, saaledes at der er et Deficit paa ca. 20,000. Nu komme tilmed Overgangsbestemmelserne i Betragtning. De have mildnet den Valgretsberøvelse, som dette Tings Flertal faktisk gjorde sig skyldig i for en Mængde tidligere Vælgere Vedkommende. Disse Bestemmelser Virkning vil ikke gøre sig gældende ved de kommende Valg. Men selv med disse Overgangsbestemmelser in mente